

ЕДГАР АЛЪН ПО ОЧИЛАТА

Превод от английски: Георги Славов, 1966

chitanka.info

Преди много години бе на мода да се осмива понятието „любов от пръв поглед“, ала хората на разума не по-малко от хората на дълбоките чувства всякога са твърдели, че тя съществува. Всъщност съвременните открития в областта на така наречения етичен магнетизъм или магнитоестетика дават възможност да се приеме, че най-естествените и следователно най-искрените и най-силни човешки чувства се възбуждат в сърцето от електрическа симпатия — с една дума, най-ярките и най-трайни душевни връзки са споени с бегъл поглед. Изповедта, която се готвя да направя, ще притури още един към вече почти неизброимите примери за неоспоримостта на това твърдение.

Моят разказ изисква да бъде малко по-обстоен. Все още съм твърде млад — нямам двадесет и две. Името ми понастоящем е доста обикновено и едва ли не плебейско — Симпсън. Казвам „понастоящем“, защото съвсем отскоро се наричам така — миналата година приех това презиме по законен път, за да получа огромно наследство, оставено ми от далечен сродник, Адолфъс Симпсън. Завещанието поставяше условие да приема името на наследодателя — фамилното, не малкото; малкото ми име е Наполеон Бонапарт или по-право първото и второто ми име са така.

Възприех името Симпсън с известна неохота, тъй като от истинското си фамилно име, Фроасар, изпитвах напълно простима гордост, понеже бях убеден, че мога да проследя потеклото си чак до безсмъртния автор на „Хрониките“^[1]. Като става дума за имена, впрочем нека спомена и за необикновената звукова прилика, която се среща в имената на някои от моите непосредствени предци. Баща ми беше мосю Фроасар, от Париж. Жена му — майка ми, която петнадесетгодишна се омъжила за него — бе мадмоазел Кроасар, най-голямата дъщеря на Кроасар, банкера — чиято жена (също така омъжена на шестнадесет години) била най-голямата дъщеря на някой си Виктор Воасар. Мосю Воасар, във висша степен необикновено, се оженил за една дама с подобно име — мадмоазел Моасар. И тя била почти дете, когато се омъжила, а и майка ѝ също, мадам Моасар, била само четиринадесетгодишна, когато я отвели пред олтара. Във Франция ранните бракове са нещо обикновено. И ето всъщност Моасар, Воасар, Кроасар и Фроасар — всички те са сродници по права линия. Моето име обаче, както вече казах, стана Симпсън посредством

съдебен акт, и то с такова голямо неудоволствие от моя страна, че по едно време наистина се двоумях дали да приема наследството, придружено от безполезното и досадно proviso^[2].

А що се отнася до лични дарби, съвсем не съм лишен от тях. Напротив, смятам, че съм добре сложен и че имам онова, което девет десети от света биха нарекли красиво лице. На ръст съм пет фута и единадесет инча. Косата ми е черна и къдрава. Носът ми — съвършено правилен. Очите ми са големи и сиви и макар че в действителност са слаби и това много ме затруднява, все пак по израза им не може да се заподозре подобен недостатък. Този недостатък обаче винаги ме е дразнил и съм прибягвал до какви ли не средства... като изключим носенето на очила. Понеже бях млад и с приятна външност, естествено ги ненавиждах и решително отказвах да си служа с тях. И наистина не познавам нищо, което така да обезобразява лицето на един млад човек или дотолкова да бележи всяка черта с печата на престорена свенливост, по-точно с печата на лицемерие и напреднала възраст. Лорнетът, от друга страна, придава отънък на нескривана суетност и позъорство. Дотогава великолепно минавах както без едното, така и без другото. Но предостатъчно за тези чисто лични подробности, които в края на краищата не са от особено значение. В допълнение ще се задоволя да кажа, че по темперамент съм сангвиничен, припрян, буен, ентузиаст... и че цял живот съм бил ревностен поклонник на жените.

Една вечер миналата зима влязох във фоайето на театър П. заедно с един приятел, мистър Толбът. Представяха някаква опера и афишите подказваха изключително, рядко представление, затова и салонът бе претъпкан. Ние обаче пристигнахме навреме, за да заемем предните места, които бяха запазени за нас и до които си проправихме път с известна мъка.

В продължение на два часа моят приятел, който бе страстен любител на музиката, посвети цялото си внимание на сцената, а аз през това време се развличах, оглеждайки публиката, съставена в по-голямата си част от настоящия градски елит. Задоволил любопитството си в това отношение, тъкмо се канех да обърна очи към примадонната, когато те неочаквано се спряха на една от частните ложи и се приковаха в някаква личност, убягнала до този момент от наблюдателния ми поглед.

И хиляда години да живея, пак няма да забравя пламенното чувство, с което съзерцавах тази личност. Това бе най-изящното създание от женски пол, каквото изобщо бях виждал. Лицето бе почти изцяло извърнато към сцената, така че няколко минути не успях да го съзря, ала очертанятията му бяха *божествени*; никакви думи не са в състояние да изразят неговата прелестна съразмерност, дори думата „божествено“ изглежда някак смешно слаба, когато я изписвам.

Очарованието на женската красота — вълшебството на женския чар, — това беше сила, на която не можех да устоявам; но пред мен се възправяше изящството, въплътено, одухотворено — „красивият идеал“ на моите най-безумни и най-вдъхновени блянове. Фигурата — разположението на ложата позволяваше да се види почти цялата — бе малко над средния ръст и можеше да се нарече едва ли не величествена. Нейната съвършена окръгленост и турнюрът^[3] бяха прелестни. Главата, от която виждах само тилната част, съперничеше по чистата си линия на гръцката Психея, а елегантната шапка от gaze aérienne^[4], която ми припомни *ventum textilem*^[5] на Апулей^[6], още повече я подчертаваше, вместо да я прикрива. Дясната ръка лежеше отпусната върху преградата на ложата и с изящната си съразмерност караше всеки нерв на тялото ми да тръпне. От рамото свободно се спускаше широк, набран ръкав, какъвто тогава беше на мода. Стигаше малко под лакътя. Под него се подаваше друг от фина материя, плътно прилепнал и завършващ с маншет от богата дантела, която грациозно покриваше китката, като оставяше свободно да се виждат само деликатните пръсти; върху един от тях искреше диамантен пръстен, който, веднага познах, беше изключително скъп. Възхитителният овал на китката изящно се подчертаваше от един браслет, който — също така украсен и закопчаващ се с помощта на разкошна *aigrette*^[7] от скъпоценни камъни — тутакси подсказваше съвършено недвусмислено благосъстоянието и изискания вкус на притежателката.

Най-малко половин час съзерцавах това царствено видение, сякаш в един миг се бях превърнал в камък; и тогава в пълна мяра разбрах силата и правотата на всичко, което някога е било казвано или пято за „любовта от пръв поглед“. Не бях изпитвал досега подобни чувства дори в присъствието на най-прославените представителки на женската привлекателност. Някакво неведомо, виждам се принуден да го нарека *магнетично* влечение на душа към душа, като че прикова не

само зрението, но и цялата енергия на мислите и чувствата ми към възхитителния обект, намиращ се пред мен. Разбирах... почувствувах... уверен бях, че съм безпределно, безразсъдно, безвъзвратно влюбен... и то преди още да съм зърнал лицето на любимата. Тъй жарка всъщност бе страстта, която ме изгаряше, че, струва ми се, дори чертите на лицето, все още незрими, да се окажеха най-обикновени, едва ли и това би могло да я уталожим; толкова неестествена е природата на единствената истинска любов — любовта от пръв поглед — и толкова малко в действителност зависи тя от външните условия, които само я пораждат и я обуславят.

Докато седях така, изпаднал в унес и възхита от това прелестно видение, неочаквано раздвижване сред публиката я накара леко да извърне глава към мен, така че изцяло можах да видя профила на лицето. Красотата му далече надмина моите очаквания... и все пак в него имаше нещо, което ме разочарова, без да мога да определя какво точно. Казах „разочарова“, ала това съвсем не е точната дума. Чувствата ми в един и същи миг стихнаха и забушуваха. Говорех много по-малко за бурен устрем, отколкото за тих възторг... за възторжен покой. Може би приликата с Мадоната и зрелостта на израза предизвикаха това състояние на чувствата и все пак мигом разбрах, че не е възможно само тази да бъде причината. Имаше нещо друго — някаква тайна, която не можех да разгадая, — някакво изражение на лицето, което малко ме обезпокояваше, а в същото време неимоверно много изостряше интереса ми. Впрочем бях изпаднал точно в онова състояние на разума, което подтиква младия и впечатлителен мъж към най-неочаквани и необикновени действия. Ако дамата бе сама, положително щях да се вмъкна в нейната ложа и на всяка цена да я заговоря; но за щастие тя беше с двама придружители — един джентълмен и една поразително красива жена — очевидно няколко години по-млада от нея.

В ума си прехвърлях хиляди и хиляди проекти, с помощта на които бих могъл да се добера в близките няколко дни до познанство с по-възрастната дама, а, от друга страна, в момента всячески се стараех да огледам по-подробно красотата ѝ. Бих си намерил място, по-близо до нейното, но се оказа невъзможно — залата беше препълнена; а и строгите повели на модата категорично запрещаваха употребата на

театралния бинокъл в подобни случаи, дори да имах рядкото щастие да нося такъв със себе си... а аз нямах... и това ме доведе до отчаяние.

Най-после ми хрумна да се обърна за помощ към приятеля си.

— Толбът — пошушнах аз, — ти нали имаш бинокъл? Поддай ми го, моля те!

— Бинокъл!... Не!... Какво мислиш, че бих могъл да правя с един бинокъл?

И той нетърпеливо се извърна към сцената.

— Виж какво, Толбът — продължих аз, като го задърпах за рамото, — ще ме изслушаш, нали? Виждаш ли ложата над сцената?... Ей там!... Не, другата... Среждали ли са някога очите ти по-хубава жена?

— Наистина много е красива, не ще и дума — отвърна той.

— Чудя се, коя ли може да бъде?

— Как! О, ангели небесни, нима *не знаеш* коя е? „Щом не ти е известна, това доказва, че самият ти си неизвестен.“ Тя е прочутата мадам Лаланд — красавицата на сезона *rag excellence*, темата за разговор на целия град. И при това нечувано богата... вдовица... великолепна партия... току-що пристигнала от Париж.

— Познаваш ли я?

— Да... Имам честта.

— А мен ще ме представиш ли?

— Искан ли питане!... С най-голямо удоволствие. Но кога?

— Утре, в един; ще мина да те видя в „Б.“.

— Отлично... а сега дръж си езика зад зъбите, ако можеш.

Нямаше как, бях принуден да приема съвета на Толбът, защото през остатъка от вечерта той упорито оставаше глух за всякакви понататъшни въпроси и забележки, погълнат изключително от онова, което ставаше на сцената.

Междувременно продължавах да държа погледа си прикован о мадам Лаланд и най-накрая ми се удаде щастливият случай да видя лицето ѝ *en face*. То бе изключително красиво: това естествено сърцето ми го беше вече подсказало, дори Толбът да не беше задоволил напълно любопитството ми в това отношение... ала все пак в него имаше нещо неопределимо, което ме тревожеше. Най-после стигнах до извода, че сетивата ми са под впечатлението на някакъв неопределен израз на съсредоточеност, на тъга или още по-точно казано, на умора,

който отнемаше нещо от младостта и свежестта на облика само за да го дари с ангелска нежност и величие, а това, разбира се, го правеше десет пъти по-интересно в очите на моята възторжена и романтична натура.

Докато ѝ се любувах, за мое най-голямо объркване изведнаж разбрах от едва забележимото потрепване на дамата, че тя е усетила настойчивостта на моя втрещен поглед. И все пак бях така омагьосан, че не можех да го отместя дори за миг. Тя извърна лице встрани и аз отново виждах само изящните очертания на тила. След няколко минути, сякаш подтикната от любопитството да се увери дали продължавам да я гледам, тя бавно извърна лицето си към мен и пак срещна пламенния ми взор. Големите ѝ тъмни очи мигом се сведоха и силна руменина обля страните ѝ. Ала какво бе изумлението ми, когато забелязах, че не само не извърна отново глава встрани, но се пресегна да вземе лорнета си, окачен на колана... повдигна го... нагласи го... и след това внимателно и съсредоточено ме заразглежда през него в продължение на няколко минути.

Гръм да беше паднал в нозете ми, пак нямаше да съм тъй поразен — само поразен — нито оскърбен, нито възмутен, ни най-малко; макар че такава дръзка постъпка от страна на всяка друга жена навярно би ми изглеждала оскърбителна. Но тя го направи с такава изключителна дискретност... с такава съвършена непринуденост... с толкова голямо спокойствие... с такъв подчертан израз на най-изтънчена благовъзпитаност, с една дума... не долових и най-нищожен намек на безочие и единствените чувства, които изпитах, бяха възхищение и удивление.

Забелязах, че при първото вдигане на лорнета тя сякаш се задоволи с беглия оглед на моята личност, но тъкмо когато се готвеше да го свали, като че нова мисъл я споходи и тя продължи да ме разглежда със съсредоточено внимание няколко минути — поне пет най-малко, положителен съм в това.

Тази постъпка, до такава степен необичайна за един американски театър, привлече всеобщото внимание и предизвика раздвижване и смътно шушукане сред публиката — нещо, което за миг ме изпълни със смут, ала не произведе никакво видимо въздействие върху мадам Лаланд.

Задоволила любопитството си — ако това бе любопитство, — тя отпусна лорнета и спокойно насочи вниманието си отново към сцената; както и преди профилът ѝ бе извърнат към мен. Продължих да я наблюдавам настойчиво, макар и напълно да съзнавах нетактичността на поведението си. По едно време забелязах, че главата ѝ леко и едва доловимо промени положението си и скоро се уверих, че уж следейки сцената, дамата всъщност внимателно оглеждаше мен. Безполезно е да заявявам какво въздействие оказва поведението на една толкова очарователна жена върху моя лесно възбудим дух.

След като ме разглежда най-подробно близо четвърт час, прелестният обект на моята страст се обърна към джентълмена, който я придружаваше, и докато беседваха, съвсем недвусмислено долових от погледите и на двамата, че тема на разговора им бях самият аз.

Приключила разговора, мадам Лаланд отново се обърна към сцената и в продължение на няколко минути изглеждаше изцяло погълната от представлението. След това обаче тя отново ме хвърли в крайна възбуда, когато видях, че за втори път разтвори лорнета, окачен отстрани на колана, извърна лице към мен както преди и без да обръща внимание на подновеното шушукане на публиката, съсредоточено ме измери от глава до пети със същото удивително самообладание, с което неотдавна така очарова и смути душата ми.

Това необичайно поведение, хвърляйки ме в трескава възбуда, в истински любовен делириум, по-скоро ме поощри, вместо да ме обезсърчи. В безумната си и неизмерима страст забравих всичко освен присъствието и царствената красота на видението, което кръстоса поглед с моя взор. Дирех удобен случай и когато реших, че публиката е всецяло погълната от операта, най-после улових погледа на мадам Лаланд и възползувайки се от момента, едва забележимо, но недвусмислено се поклоних.

Тя цяла пламна... и извърна очи... след това бавно и предпазливо се огледа, явно да се увери дали безразсъдната постъпка е била забелязана, после се наведе към джентълмена, който седеше до нея.

Почувствувах се крайно засрамен от непристойната постъпка, която бях извършил, и не очаквах нищо друго освен незабавно разобличаване, а в това време в ума ми изплува като привидение следващото утро и пистолетите. Испитах обаче безкрайно и неочаквано облекчение, когато видях как дамата само подаде

театралната програма на джентълмена, без да продума; ала читателят трудно би могъл да си представи моята почуда, *безпределното* ми изумление, трескавия смут в сърцето и душата ми, когато миг след това, отново оглеждайки се крадешком, тя позволи на ясения си взор да ме погледне право и неотклонно в очите, а после, със слаба усмивка, разкриваща ослепителния низ на бисерните ѝ зъби, два пъти съвсем ясно и недвусмислено кимна.

Излишно е естествено да се спирам подробно на радостта... възторга... безграничното ликуване на сърцето си. Ако някой някога е обезумявал от премного щастие, то този някой бях аз в момента. Обичах. Това бе моята *първа* любов — поне така ми се струваше. Възвишена любов... неподдаваща се на никакви описания. „Любов от пръв поглед“ и от пръв поглед оценена и споделена.

Да, споделена. Как и защо трябваше да се съмнявам дори за миг. Какво друго тълкуване можех евентуално да дам на поведението на толкова красива дама... така богата... явно така благовъзпитана... с такива съвършени обноски... с толкова високо обществено положение... във всяко отношение така всестранно благопристойна, каквато бях уверен, че е мадам Лаланд. Да, тя ме обичаше... тя отвърна на порива на любовта ми с порив, също тъй сляп... също тъй неудържим... също тъй безкористен... също тъй беззаветен... и също тъй съвършено безпределен като моя! Тези прекрасни блянове и размисли обаче бяха прекъснати от падането на завесата. Публиката се надигна и незабавно последва обичайната глъчка. Зарях безцеремонно Толбът и направих всичко възможно да се приближа колкото може повече до мадам Лаланд. Неуспял в начинанието поради гъмжилото, най-после се отказах от гонитбата и тръгнах към дома; утешавах се за сполетялото ме разочарование — не успях да се докосна дори до крайчеца на нейната наметка — с мисълта, че на следващото утро Толбът ще ме представи с подobaващата официалност.

Най-после утрото настъпи — един ден, който озари дългата и изнурителна нощ на нетърпение, а след това часовете до „един“ се завлачиха като охлюви — мрачни и безбройни. Но, както казват, всяко нещо има своя край, така и на безкрайното чакане настъпи краят. Часовникът удари. Със заглъхването на последното ехо прекрачих прага на „Б.“ и попитах за Толбът.

— Излезе — осведоми ме лакеят, самият лакей на Толбът.

— Излезе! — повторих аз, като отстъпих, олюлявайки се, пет-шест крачки назад. — Позволи ми, прекрасни приятелю, да ти кажа, че това е абсолютно невъзможно и недопустимо; мистър Толбът *не е* излязъл. Какво искаш да кажеш?

— Нищо, сър, само, че мистър Толбът не е тук. Това е всичко. Замина за С. веднага след закуска и спомена, че цяла седмица няма да се върне в града.

Вцепених се от ужас и ярост. Помъчих се да отговоря, но езикът ми отказа да изпълни своите обязанности. Най-накрая, посинял от гняв, рязко свих кръгом и мислено пратих целия род Толбът в необозримите селения на Еребус^[8]. Явно, моят многоуважаем приятел, *il fanatico*^[9] бе забравил срещата си с мен — бе я забравил в същия миг, в който я назначи. Той никога не е бил човек, който особено съвестно държи на думата си. Няма що, отнийде помощ; и така, овладявайки раздражението си, доколкото можах, унило се повлякох нагоре по улицата, като разпитвах безплодно за мадам Лаланд всеки познат от мъжки пол, когото срещах. По име, както установих, тя бе известна на всички, а на мнозина — и по физиономия, но понеже едва от няколко седмици пребиваваше в града, само неколцина можеха да се похвалят с лично познанство. А тези неколцина, тъй като все още слабо се познаваха с нея, или не можеха, или не искаха да си позволят да нарушат етикета с едно предобедно посещение. И докато седях така отчаян и разговарях с трима приятели за всепоглъщащия обект на моето сърце, ето че самият обект мина покрай нас.

— Бога ми, ето я! — извика единият.

— Изумително красива! — възкликна вторият.

— Ангел, слязъл на земята! — ахна третият.

Погледнах; седнала в открита карета, бавно приближаваща се към нас, по улицата преминаваше очарователното видение от операта, придружавано от по-младата дама, която заемаше място в нейната ложа.

— И приятелката ѝ също така удивително младее — обади се онзи от тройката, който пръв проговори.

— Изумително! — каза вторият. — Все още напълно блестящ вид, но изкуството наистина върши чудеса. Честна дума, та тя изглежда по-добре, отколкото преди пет години в Париж. Все още

красива... не си ли и ти на същото мнение, Фроасар?... Симпсън, исках да кажа.

— *Все още!* — изненадах се аз. — И защо да не бъде? Ами че сравнена със своята приятелка, тя е като мъждукаща свещица пред Вечерницата... светулка пред Антарес^[10].

— Ха-ха-ха!... О, Симпсън, ти притежаваш поразителна вещина при откритията... при оригиналните, искам да кажа.

И с тези думи се разделихме; единият от тримата захвана да си тананика весел водевил, от който успях да доловя само следните стихчета:

*Ninon, Ninon, Ninon à bas —
A bas Ninon De L'enclos!*^[11]

По време на тази сценка един факт до голяма степен внесе успокоение у мен, макар и да разпали страстта, от която изгарях. Когато каретата на мадам Лаланд изтрополи покрай нашата групичка, забелязах, че тя ме позна — нещо повече, съвсем недвусмислено ми показва, че ме е познала, като ме ощастливи с най-ангелската усмивка, която сте способни да повярвате, че съществува.

Колкото до представянето, трябваше да се простя с всяка надежда, докато Толбът не сметеше за уместно да се завърне от провинцията. А в това време упорито посещавах всички благопристойни заведения за обществена забава; най-после, в театъра, където за първи път я видях, изпитах върховното блаженство да я срещна и още веднаж да си разменим погледи. Това обаче се случи едва след две седмици. Междувременно всеки ден питах за Толбът в хотела и всеки ден неотменното „още не се е прибрал“ на неговия лакей ме хвърляше в неистов гняв.

Същата тази вечер изпаднах в състояние, граничещо едва ли не с лудост. Мадам Лаланд, бяха ми казали, бе парижанка... наскоро пристигнала от Париж... нима не е възможно неочаквано да си замине?... Да си замине, преди Толбът да се е върнал... а нима по този начин нямаше да я загубя завинаги? Тази преужасна мисъл ми се стори непоносима, за да я преживея. Тъй като бъдещото ми щастие беше

несигурно, осмелих се да действувам с мъжествена решителност. С една дума, след свършването на пиесата проследих дамата до дома ѝ, записах адреса и на следващото утро ѝ изпратих изчерпателно и обстойно писмо, в което излях цялото си сърце.

Говорех смело, открито... с една дума, говорех със страст. Не скрих нищо — дори собствения си недостатък. Намекнах за романтичните обстоятелства на първата ни среща... дори за погледите, които си разменихме. Осмелих се и да ѝ призная, че съм уверен в нейната любов; предлагах тази си увереност, както и собствената си безмерна любов като две извинения за иначе непростимото ми поведение. Като трето споменах опасението, че може да напусне града, преди да ми се е отдала възможността да ѝ бъде официално представен. Приключих най-безумно възторженото послание, което изобщо някога е било съчинявано, с откровената декларация за общественото си положение... за състоянието си... и с предложението на собствената си ръка и сърце.

С мъчителна надежда зачаках отговора. Сякаш цяло столетие изтече, докато дойде.

Да, наистина дойде. Може да изглежда романтично, ала действително получих писмо от мадам Лаланд — от красивата, богатата, обожаваната мадам Лаланд. Нейните очи, нейните прекрасни очи не бяха влезли в противоречие с благородното ѝ сърце. Като истинска францужойка, каквато фактически беше, тя се бе подчинила на искрените повели на своя разум, на великодушните пориви на своята природа, пренебрегвайки условностите на притворния светски свян. *Не презря* моите предложения. *Не подири* убежище в мълчанието. *Не върна* писмото ми неразпечатано. В отговор дори ми изпрати друго, написано от собствените ѝ изящни пръсти. То гласеше:

„Мосю Симпсън, простете мене на незнание правилен излагаш мисъл върху красив език на негов страната. Само на няколко ден от преди как аз пристигнеш и нямаш още възможност да го... l'étudier^[12].

С тоз извинение на стил сега необходимо кажа... уви!... Мосю Симпсън, положителен отгатнеш на

достатъчен много. Трябва да кажа ли още? Уви! Не изречеш ли аз вече на прекален многото?

Еужени Лаланд“

Милион пъти целунах тази благовъзпитана бележка и, разбира се, тя стана причина да извърша още хиляда други чудачества, заличили се вече от паметта ми. А Толбът все още *не се връщаше*. Уви! Ако беше в състояние макар и най-смътно да си представи терзанията, които отсъствието му бе причинило на неговия приятел, нима съчувствената му природа начаса не би се притекла да ме утеши? И въпреки всичко все още *не си идваше*. Писах му. Отговори ми. Задържала го неотложна работа... обаче скоро щял да се върне. Молеше ме да не проявявам нетърпение... да обуздая страстите си... да чета успокояващи книги... да не пия напитки, по-силни от „Хок“^[13]... и да повикам на помощ разтухата на философията. Глупак такъв! Ако сам не беше в състояние да дойде, защо, в името на всичко разумно, не приложеше писмо, с което да ме представи? Писах му повторно, като настоях незабавно да ми прати такова. Писмото си получих обратно, препратено от *лакея му* със следната бележка, надраскана с молив. Негодникът бе последвал господаря си в провинцията:

„Вчера замина от С. в неизвестна посока... не спомена къде... нито кога ще се върне... затова счетох за най-уместно да върна писмото, познавайки Вашия почерк и изхождайки от факта, че винаги, малко или много, бързате.

Искрено Ваш:

Стъбз“

След всичко нужно ли е да споменавам, че предадох както господаря, така и слугата на пъклените божества... но ползата от гнева е нищожна, а и жалбите не носят утеха.

Все пак оставаше ми още един изход — вродената ми смелост. До неотдавна тя чудесно ми бе служила и сега реших да се възползувам от нея, за да постигна целта. Освен това след разменената

кореспонденция какъв акт на по-голяма неучтивост бих могъл да зарегистрирам в пределите на създадените вече отношения, който мадам Лаланд би следвало да окачестви като некоректност? След историята с писмото у мен се създаде навикът да не откъсвам очи от нейния дом и по такъв начин открих, че тя имаше обичай да излиза по здрач и да се разхожда из градската градина, към която гледаха прозорците ѝ; придружаваше я само един негър в ливрея. И тук, сред пищния и сенчест шумак, сред сумрачната вечерна дрезгавина в разгара на лятото издебнах щастливия случай и я заговорих.

За да заблудя по-умело съпътстващия я лакей, наложих си самоуверения израз на отдавнашен и близък познат. С присъствие на духа, наистина парижко, тя моментално пое репликата и за да ме приветствува, протегна омайните си ръчици. Слугата тутакси изостана няколко крачки, а ние, с преизпълнени сърца, надълго и откровено беседвахме за нашата любов.

Тъй като мадам Лаланд владееше говоримия английски по-слабо от писмения, по необходимост разговорът се води на френски. На този сладкозвучен език, тъй пригоден за любовния плам, пуснах на воля неудържимия устрем на моята природа и с всичкото красноречие, на което съм способен, я помолих да склони и още тозчас да се омъжи за мен.

На нетърпението ми тя се усмихна. Припомни ми старата приказка за благоприличието, за плашилото, което толкова дълго страняло от щастието, докато най-сетне и последният щастлив случай завинаги му убягнал. Крайно неблагоприятно съм постъпил — отбеляза тя, — като съм разтръбил сред приятелите си, че желая да се добера до нейното познанство — следователно, че не се радвам на него и, още веднаж следователно, че сега вече не е възможно да укрием деня на първата си среща. А след това, изчервявайки се, подчерта обстоятелството, че този ден ни най-малко не бил в далечното минало. Да се венчаем тозчас, било неподходящо... било нетактично... било *outré*^[14]. И всичко това изрече с очарователния израз на *naïveté*^[15], който ме плени, но същевременно ме натъжи и убеди. Тя отиде още по-далеч, обвини ме, смеейки се, в прибързаност... в дързост. Припомни ми, че всъщност не зная дори коя е... какви са намеренията ѝ, връзките, положението в обществото. Поиска от мен, ала с въздишка, още веднаж да обмисля предложението си и нарече любовта ми сляпо

увлечение... нещо несигурно... прищявка или каприз на момента... безпочвен и нетраен плод по-скоро на въображението, отколкото на сърцето. Говореше, а благодатният здрач се сгъстяваше и все поплътено ни обгръщаше... после, в един-единствен сладостен миг, с нежно притискане на приказната си ръка, тя разби на пух и прах постройката от доводи, която сама бе изградила.

Отговорих ѝ, както можах — отговорих така, както истински влюбеният отговаря. Приказвах надълго и настойчиво за моята привързаност, за моето възжелание... за нейната изключителна красота, за моето възторжено благоговение. В заключение, с внушаваща доверие решителност, изтъкнах опасностите, които обграждат пътя на любовта — пътя на истинската любов, който никога не тече гладко, — и в резултат на преден план извеждаме явната угроза на ненужно удължаване на същия този път.

Последният довод като че стопи леда на нейната решимост. Отстъпи; имало обаче — заяви тя — още една пречка, която — сигурна била — недостатъчно сериозно съм бил обмислил. Това било деликатен въпрос — особено пък когато жена се докосвала до него; споменавайки го, тя се виждала принудена да пожертвува до известна степен чувствата си, но заради мен била готова на всякакви жертви. Намекваше за темата *възраст*. Дали съм съзнавал... дали съм съзнавал напълно разликата, която съществувала помежду ни? Възрастта на съпруга трябвало да превишава с няколко години — петнадесет-двадесет дори — възрастта на съпругата и обществото намирало това за приемливо, дори правилно; тя обаче цял живот била смятала, че годините на съпругата не бива *никога* да надвишават тези на съпруга. Подобна протиеестествена разлика много често — уви! — водела до нещастен живот. Сега тя напълно ясно си давала сметка, че моята възраст не надвишава двадесет и две, докато аз, в противовес твърде вероятно било да не си давам сметка, че годините на моята Еужени чувствително надхвърлят тази сума.

От думите ѝ лъхаше благородство на душата... и доблестна чистосърдечност... които ме очароваха... и които завинаги споиха моите вериги. Едва успях да сдържа безпределния възторг, който ме обзе.

— Безценна моя Еужени — възкликнах аз, — защо ми говорите всичко това? Та вашата възраст само с няколко години превишава

моята. И какво от това? Порядките на обществото са изтъкани от безброй общоизвестни безсмислици. За хора, които се обичат като нас, по какво се различава годината от часа? Казахте, че съм на двадесет и две, добре, а в действителност веднага можехте да ми дадете двадесет и три. Докато вие, скъпа моя Еужени, не можете да бъдете повече от... не можете да бъдете повече от... повече от... от... от... от...

И тук за момент замълчах, очаквайки, че мадам Лаланд ще ме прекъсне, за да оповести истинската си възраст. Но французойката рядко отвърща направо и всеки път намира някаква своя, незначителна на вид, ловка реплика като отговор на неудобния въпрос. В момента Еужени, която в продължение на няколко мига сякаш диреше нещо в деколтето си, изпусна на тревата една миниатюра, аз веднага се наведох да я вдигна и ѝ я подадох.

— Задръжте я! — каза тя с една от най-пленителните си усмивки. — Задръжте я за спомен от мен... за спомен от онази, която тя прекалено ласкателно представя. Освен това върху гърба на тази дреболия може би ще откриете и самите данни, до които толкова много желаете да се доберете. Разбира се, вече е тъмно... но утре сигурно ще можете спокойно да я разгледате. А сега ще ме придружите до дома. Моите приятели възнамеряват да уредят малка музикална levée^[16]. При това мога да ви обещаая и няколко приятни песни. Ние французите не сме така дребнави като вас американците и затова без особени затруднения ще ви въведа в качеството на стар познат.

И с тези думи тя ме хвана под ръка, а аз я придружих до дома. Къщата беше доста представителна и, стори ми се, мебелирана с вкус. По последната точка обаче едва ли имах право да давам преценки, понеже, когато пристигнахме, беше съвсем тъмно; през лятото в поизисканите американски домове рядко палят осветлението по това време — най-приятния миг от деня. Навярно някъде около час след пристигането ми в голямата гостна запалиха силна лампа с абажур; стаята, сега вече можах да я разгледам, беше подредена с необикновено изискан вкус, дори блясък, но другите две стаи от апартамента, където главно се трупаха гостите, тънеха в извънредно приятен полумрак. Това е един добре обмислен обичай, който дава възможност на забавляващите се да направят своя избор между светлината и здрача и с който нашите приятели отвъд океана не биха могли да постъпят другояче, освен незабавно да го възприемат.

Несъмнено това бе най-приятно прекараната вечер в моя живот. Мадам Лаланд не бе надценила музикалните способности на своите приятели, а каквито песенни изпълнения слушах тук, никъде никога не съм слушал освен във Виена. Инструменталистите бяха не малко и при това с превъзходни дарби. Вокалните изпълнения застъпваха главно дамите и всички пяха чудесно. Най-после при настойчивия призив „Мадам Лаланд!“ тя веднага стана — без преструвка и без възражение — от своето кресло, в което се бе разположила край мен, и съпроводена от един-двама господата и приятелката си от операта, се отправи към пианото в голямата гостна. Сам бих я придружил, ала съзнавах, че при обстоятелствата, при които бях въведен в този дом, по-разумно беше да си остана незабелязан там, където бях. По такъв начин се лиших от удоволствието да я гледам, но не и да я слушам, докато пее.

Впечатлението, което тя произведа върху гостите, беше нещо като електрически ток... а въздействието върху мен самия — нещо много по-могъщо. Не знам с какви думи да го опиша. Отчасти го породих, разбира се, любовното чувство, което ме изпълваше, но главната подбуда бе съзнанието за изключителната прочувственост на певицата. Да влееш пламенна *изразност*, като нейната — било в ария или в речитатив, — е нещо, което излиза извън рамките на обикновеното изкуство. Нейното изпълнение на романса от „Отело“... интонацията, с която насити думите „Sul mio sasso“^[17] от „Капулети“... все още продължават да звучат в спомените ми. Низините ѝ бяха направо изумителни. Гласът ѝ обхващаше цели три октави — от контраалтовото „ре“ до горното сопраново „ре“, — и макар достатъчно мощен, да изпълни „Сан Карло“^[18], с най-взискателна прецизност тя преодоляваше всички трудности във вокалната композиция: възходящи и низходящи пасажки, каденца и fiorituri^[19]. Във финала на „Сомнамбула“ най-забележителното въздействие постигна при думите:

„Ah! Non guinge uman pensiero
Al contento ond'io son piena.“^[20]

На това място, подражавайки на Малибран^[21], тя промени оригиналната фраза на Белини, така че позволи на гласа си да се снижи до теноровото „сол“, а след това с внезапен преход взе сопрановото „сол“, като по такъв начин скочи с две октави по-високо.

След това чародейно вокално изпълнение тя стана от пианото и отново зае предишното си място до мен; с най-пламенни слова изразих възторга си от нейната интерпретация. За изумлението си не споменах нищо, макар и да бях истински поразен, защото немощта, не, по-скоро несигурното трептене на гласа ѝ при обикновен разговор ме беше подготвило да не очаквам, че при пение тя може да прояви някакво феноменално дарование.

Сега разговорът ни бе дълъг, сериозен, необезпокояван и напълно искрен. Накара ме да разправа не една случка от досегашния си живот и с притаено внимание изслуша всяка дума от разказа. Нищо не скрих — чувствувах, че нямам право нищо да скрия от нейната доверлива любов. Окуражен от искреността ѝ по отношение на деликатния въпрос, свързан с възрастта, аз се впуснах в подробности с изключителна чистосърдечност, като ѝ разкрих не само по-дребните си пороци, но направих и пълна изповед на онези морални и дори физически недостатъци, разголването на които изисква толкова мъжество, че това вече е достатъчно сигурно доказателство за любов. Споменах за пакостите си в колежа... за лудориите си... за гуляите... за дълговете... за мимолетните си любовни увлечения. Стигнах дотам, че заговорих за слабата трескава кашлица, която ме мъчеше на времето... за хроничния ревматизъм... за болките от наследствената подагра... и накрая за неприятната, макар и грижливо прикривана досега слабост на очите, която толкова ме притесняваше.

— Колкото до последното — каза мадам Лаланд, като се засмя, — съвсем неподходящо е да правите изповед, защото и без изповед, положителна съм, никой няма да ви обвини в престъпление. Впрочем — продължи тя — спомняте ли си... — и в този момент, независимо от полумрака в стаята, стори ми се, че руменина съвсем видимо заляшията ѝ, — спомняте ли си, mon cher ami, за мъничкия оптически помощник, който виси на врата ми?

Докато говореше, пръстите ѝ премятаха същия лорнет, който така много ме бе смутил в операта.

— Уви!... Твърде добре — възкликнах аз и страстно стиснах изящната ръка, която ми подаде лорнета, за да го разгледам. Той представляваше сложна и луксозна играчка, богато гравирана, с филигранна украса и блестяща от скъпоценни камъни, които, въпреки слабото осветление, успях да преценя като извънредно скъпи.

— Eh bien, mon ami^[22] — продължи тя с известна *припряност*, която доста ме изненада. — Eh bien, mon ami, вие най-пламенно ме помолихте за услуга, която благоволихте да назовете безценна. Поискахте от мен още утре да ви дам ръката си. Ако отстъпя пред вашата настойчивост... и застъпничеството на собствената си душа... не бих ли имала правото в замяна да изискам от вас едно съвсем... съвсем дребно благоволение?

— Назовете го! — възкликнах аз с настойчивост, която без малко не привлече вниманието на гостите и единствено тяхното присъствие ме възпря да не се хвърля с порив в нозете ѝ. — Назовете го, любима моя, моя Еужени, единствена моя!... Назовете го!... Но преди да сте го назовали, вие вече го имате.

— В такъв случай, mon ami — каза тя, — заради вашата обична Еужени трябва да превъзмогнете този дребен недостатък, който последен изповядахте... недостатъка, който е повече морален, отколкото физически... и който, позволете ми да ви кажа, така не подхожда на благородството на вашата истинска природа... който е тъй несъвместим с прямотата на вашия установен характер... и който, ако му позволите и занапред да ви води, рано или късно положително ще ви въвлече в пренеприятна беда. Заради мен трябва да преодолеете тази ваша слабост, която ви подтиква, както сам признавате да премълчавате или само да намеквате за лошото си зрение. Защото вие наистина отричате този си недостатък, като отказвате да се възползвате от обичайните средства, за да го подпомогнете. Да, сам разбирате за какво говоря, от вас искам да носите очила... о, потихо!... Нали вече се съгласихте да ги носите, *заради мен*. Приемете тази дребна играчка, която сега държи в ръката си и която, макар и превъзходна като средство за подпомагане на зрението, като скъпоценност няма особено голяма стойност. Сам виждате, че едно незначително прегъване ето така... или пък така... ви позволява да я нагаждате към очите си било като очила, било като монокул, който

може да носите в джоба на жилетката си. Нали вече се съгласихте да го носите в първоначалния му вид, и то постоянно, *заради мен!*

Тази молба — нужно ли е да признавам — не малко ме смути. Но условието, с което тя бе придружена, превърна колебанието естествено във въпрос, изобщо неподлежащ на разискване.

— Обещавам! — възторжено извиках аз с всичкото въодушевление, което успях да събера в момента. — Обещавам!... С най-голямо удоволствие. Заради вас жертвувам всякакви предубеждения. Тази вечер ще нося безценния лорнет *само като* монокъл, при това до сърцето си, ала в ранните зори на утрешния ден, който ще ме дари с насладата да ви нарека своя съпруга, ще го поставя на... на носа си... и от този миг нататък не ще го нося нито в най-красивия, нито в най-модерния му вид, а в най-ползотворния, както вие желаете.

Сега вече разговорът ни се прехвърли върху подробностите, свързани с приготовленията за следващото утро. Толбът, както узнах от моята годеница, току-що се бе завърнал в града. Трябваше незабавно да го видя и да се сдобием с кола. Соарето едва ли щеше да свърши преди два и в този час екипажът трябваше да се намира пред входа; тогава, в суматохата, предизвикана от разотиващите се гости, мадам Л. лесно можеше да се вмъкне незабелязана. После трябваше да отидем в къщата на свещеника, който щеше да ни чака: щяхме да се венчеем, да се простим с Толбът и да тръгнем на кратко пътешествие на Изток^[23], оставяйки зад себе си светското общество да коментира въпроса, както намери за добре.

Съставил целия план, аз веднага се сбогувах и тръгнах да диря Толбът, но не можах да се сдържа и пътем се отбих в един ресторант — да разгледам миниатюрата, като при това прибягнах до незаменимата помощ на очилата. Лицето беше неописуемо красиво! Тези големи пламтящи очи!... Този великолепен гръцки нос!... Тези черни, буйни къдри!...

„Ах — тържествуващ си казах аз, — ликът на моята възлюблена е просто като жив!“

Обърнах медальона и прочетох думите: „Еужени Лаланд — двадесет и седем години и седем месеца“.

Толбът си беше в къщи и аз веднага се залових да го посветя в моето щастие. Той, разбира се, безкрайно се изуми, но най-сърдечно

ме поздрави и предложи да ми помогне, доколкото може. С една дума, осъществихме плана до последна подробност и в два след полунощ, точно десет минути след брачната церемония, се озовах в закрыта кола заедно с мадам Лаланд, т.е. с мисиз Симпсън, напускайки града с най-голяма бързина в посока североизток-север, полу на север.

Понеже цяла нощ щяхме да бодърствуваме, Толбът реши, че ще бъде добре най-напред да спрем в К., селце на около двадесет мили от града, където рано сутринта трябваше да закусим и да отпочинем, преди да продължим пътя си. Затова точно в четири колата спря пред вратите на най-хубавата странноприемница. Подадох ръка на обожаваната си съпруга, за да ѝ помогна при слизането, и незабавно поръчах закуска. Междувременно ни настаниха в една малка зала.

Почти се бе съмнало и както си седях така и съзерцавах очарован ангела, настанил се на стола до мен, изведнаж ми хрумна необикновената мисъл, че сега всъщност за първи път, откак познавах мадам Лаланд, при дневна светлина, и то отблизо се радвах на нейната забележителна красота.

— А сега, mon ami — каза тя, като ме хвана за ръка и по този начин прекъсна хода на размислите ми, — а сега, mon cher ami, тъй като ние вече представляваме едно неделимо цяло... тъй като аз отстъпих пред вашата пламенна настойчивост и изпълних своите задължения по нашето споразумение... предполагам, не сте забравили, че и вие дължите една мъничка услуга... едно дребно обещание — постарайте се и вие да изпълните вашето! Ах! Как беше? Чакайте да си припомня! Да, да-а... наистина, съвсем не ми е трудно да възстановя в паметта си дума по дума милото обещание, което дадохте снощи пред Еужени. Слушайте! Вие казахте точно така: „Обещавам!... С най-голямо удоволствие! Заради вас жертвувам всякакви предубеждения. Тази вечер ще нося безценния лорнет *само като* монокул, при това до сърцето си, ала в ранните зори на утрешния ден, който ще ме дари с насладата да ви нарека своя съпруга, ще го поставя на... на носа си... и от този миг нататък не ще го нося нито в най-красивия, нито в най-модерния му вид, а в най-ползотворния, както вие желаете.“ Това бяха точните ви думи, нали, любими мой съпруге?

— Да, това бяха — казах аз, — вие имате превъзходна памет и бъдете уверена, прекрасна моя Еужени, че ни най-малко нямам намерение да пренебрегна изпълнението на нищожното обещание, на

което те дават израз. Ето, вижте! Погледнете! Нали... наистина... много добре ми стоят?

Нагласих лорнета като най-обикновени очила и внимателно ги поставих както подобава, а мадам Симпсън оправи шапката си, скръсти ръце и сякаш глътнала бастун, се поизправи и опря някак важно и превзето гръб о стола, заемайки всъщност крайно неудобна поза.

— Боже господи! — възкликнах аз почти в същия миг, в който рамките на очилата докоснаха носа ми. — *Я виж ти!* Боже господи!... Ама как... какво *им е* на тези очила? — Свалих ги бързо, избърсах ги грижливо с коприна кърпичка и отново ги нагласих.

Но ако първия път имаше причина да изпадна в учудване, то втория учудването преля в изумление, а това изумление бе пълно... безпределно... и без преувеличение бих могъл да го нарека ужасяващо. Хиляди дяволи, какво означаваше това? Можех ли да вярвам на очите си?... *Можех ли?* — Това беше въпросът. Нима това... нима това... нима това бе *червило*? И откъде... откъде се взеха... откъде се взеха тези *бръчки* по лицето на Еужени Лаланд? О, Юпитере всемогъщи! О, всички богове и богини, големи и малки!... Какво... какво... *какво* бе станало със зъбите ѝ? Разгневен, запратих очилата на пода, скочих, застанах сред стаята срещу мисиз Симпсън, турил ръце на хълбоци, гримасничех, от устата ми излизаше пяна, а същевременно от ужас и ярост изгубих напълно дар слово.

Споменах вече, че мадам Еужени Лаланд, т.е. Симпсън, владееше говоримия английски съвсем мъничко по-добре от писмения и по тази причина естествено никога не се опитваше да го говори при нормални обстоятелства. Ала в раздразнението си една дама може да стигне до какви ли не крайности, а настоящият случай доведе мисиз Симпсън буквално до архинеобичайна крайност — опита се да поведе разговор на език, който изобщо не разбираше.

— Е, мосю! — каза тя, след като няколко секунди ме оглежда с явно недоумение. — Е, мосю!... И какво станал?... Какъв има сега? Сигур на хорото на свети Вит вие играла? Ако мене не харесвала вас, за какъв тогава купил мачок в чувал?

— Ти, вещице безподобна! — викнах аз и дълбоко си поех дъх. — Ти... ти... ти, долна стара магьоснице!

— Магьос?... Стар?... В край на краища аз не много стар! Аз на нито една ден не най-стар осемдесет два.

— Осемдесет и две! — извиках аз и заднишком отстъпих към стената. — Осемдесет и две стотици хиляди маймуни! А на миниатюрата пише двадесет и седем години и седем месеца!

— Естествен!... Тоз така!... Съвършен вярното!... Само че тази портрет направен петдесет пет годината от преди. Когато омъжила се на втората съпруг, мосю Лаланд, тогава поръчаш тази портрет на мое дъщеря от първа съпруг, мосю Моасар!

— Моасар! — повторих аз.

— Точно такъв, Моасар — каза тя, имитирайки моето произношение, което, откровено казано, не беше от най-блестящите. — И какво? Какво знае вие за Моасар?

— Нищо, старо плашило такова! Нищо не зная за него, само това, че някога много отдавна съм имал працядо със същото име.

— На също името? И какво можела каза вие за тоз името? Тоз много хубав име, и Воасар — също... и той много хубав име. Моето дъщеря, мадмоазел Моасар, омъжил се на мосю Воасар, и две име *заслужаваш* уважението.

— Моасар? — възкликнах аз. — И Воасар? Как, какво искате да кажете?

— Какво искал да кажа?... Искан кажа Моасар и Воасар и искал кажа също Кроасар и Фроасар, стига струваш си на споменаваш тоз име. Дъщеря на моето дъщеря, мадмоазел Воасар, омъжил се на мосю Кроасар, а после, тоз внучка на моето дъщеря, мадмоазел Кроасар, омъжил се на мосю Фроасар; и аз предполага, вие няма да каже, че *тоз име* не заслужаваш уважението.

— Фроасар! — рекох аз, като почнах да бледнея. — Навярно не казвате Моасар, Воасар, Кроасар, Фроасар?

— Точно такъв — отвърна тя и цяла се отпусна назад върху облегалката на стола, изпъвайки долните си крайници колкото може, — да, Моасар, Воасар, Кроасар, Фроасар. Но мосю Фроасар, той бил многото *голям*, как казва на тоз вие, глупак... той бил многото *голям* магаре, също като вие... защото той оставил *la belle France*^[24], да дойде на тоз глупаво Америк... и когато дойдел на тук, той има *много* глупава, *много*, *много* глупава син, така съм чуваш аз, макар още не съм имаш удоволствие срещнеш се на него — нито аз, нито моето

компаньонка, мадам Стефани Лаланд. Негов име бил Наполеон Бонапарт Фроасар и аз предполага, вие казвал, че и *тоз същото* име не заслужаваш уважението.

Дали продължителността или естеството на тази реч оказаха такова възбуждащо въздействие върху мисиз Симпсън, но тя наистина изпадна в свръхестествен афект: с невъобразими усилия довърши словото си и също като че зли духове се вселиха в нея, скочи от стола, като при скока свлече огромния турнюр върху пода. Веднаж намерила се на нозе, тя заскърца с оголените си венци, разпери ръце, засука ръкави, заразмахва пестник под носа ми и приключи представлението, като смъкна шапката от главата си, а заедно с нея и огромната перука от прелестни черни къдри, и с вик запрати цялата грамада на пода, после взе да я тъпче и да танцува фанданго върху нея, изпаднала в истинска самозабрава.

В това време, ужасен, аз се отпуснах на стола, който тя освободи.

— Моасар и Воасар — повтарях замислено, докато тя изпълняваше „гълъбово крило“^[25], — Кроасар и Фроасар! — още едно „гълъбово крило“. — Моасар и Воасар, Кроасар и Наполеон Бонапарт Фроасар!... Ах ти, безподобна стара змийо! Та това съм аз... това съм аз... чуваш ли?... Това съм аз! — И тук изкрещях с цяло гърло: — Това съм *а-а-аз!* Аз съм Наполеон Бонапарт Фроасар! И ако не съм се оженил за моята прапрабаба, проклет да бъда во веки веков!

Мадам Еужени Лаланд, quasi^[26] Симпсън, бивша Моасар, нека трезво признаем факта, беше моя прапрабаба. На младини била красива: дори осемдесет и две годишна, все още бе запазила царствената си осанка, изваяната като скулптура глава, хубавите очи и гръцкия нос от моминските години. И с помощта на всичко това: на седефенобялата пудра, на червилото, на изкуствената коса, изкуствените зъби и изкуствения турнюр, както и на най-сръчните парижки модисти, тя успяваше да държи една от почетните позиции сред „попрецъфтелите“ красавици на френската столица. В това отношение наистина можеше почти да съперничи на знаменитата Нинон Де Л’Анкло.

Тя беше безмерно богата и останала повторно бездетна вдовица, си беше спомнила за моето съществуване и за да ме направи свой наследник, бе дошла в Съединените щати, придружавана от далечна и

извънредно красива сродница на втория си съпруг — някоя си мадам Стефани Лаланд.

Моят интерес в операта бе привлякъл вниманието на прапрабаба ми и след като ме разгледала с лорнета си, тя била поразена от семейната прилика помежду ни. Заинтригувана по такъв начин и знаейки, че наследникът, когото търси, действително живее в същия град, тя разпитала за мен джентълмена, който я съпровождал. Той познавал моята особа и й казал кой съм. Така събраните подробности я подтикнали да поднови щателния оглед и тъкмо този щателен оглед стана причина да се одързостя и да се държа така нелепо, както вече описах. Останала с убеждението, че по някакво странно съвпадение съм открил нейната самоличност, тя отвърнала на моя поклон. А после, подлъган от слабото си зрение и от изкусния тоалет относно прелестите на непознатата дама, аз така възторжено попитах Толбът коя е тя, че той съвсем естествено заключил, че имам пред вид по-младата красавица и затова напълно правилно ме осведоми, че е „знаменитата вдовица мадам Лаланд“.

На следващото утро моята прапрабаба се срещнала на улицата с Толбът, с когото преди години се запознала в Париж, и в разговора, то се знае, станало дума за мен. Тогава се изяснил и недостатъкът на моето зрение, защото той бил всеизвестен, независимо от факта, че за неговата всеизвестност аз бях в пълно неведение; и моята добросърдечна стара сродница разбрала, за голямо свое огорчение, как се е измамила, когато предположила, че съм отгатнал нейната самоличност и че чисто и просто съм се злепоставил, флиртувайки открито с една стара и непозната дама в театъра. Като наказание за моето безразсъдство двамата с Толбът скроили съзаклятничество. Той нарочно ме отбягвал, за да не ме представи. Моят разпит на улицата за „прелестната вдовица мадам Лаланд“ минал, разбира се, за сметка на по-младата дама, ето как разговорът с тримата джентълмени, които срещнах малко след като излязох от хотела на Толбът, лесно се обяснява, а също така и техният намек за Нинон Де Л'Анкло. Нито веднаж не ми се представи възможност отблизо да разгледам мадам Лаланд при дневна светлина, а на музикалното соаре моята глупава суета да пренебрегна помощта на очилата благополучно ме възпрепятствува да открия възрастта й. Когато поканиха „мадам Лаланд“ да пее, всички са имали пред вид по-младата дама и тя стана,

за да изпълни поканата, а прапрабаба ми, продължавайки измамната игра, в същия миг се надигна от мястото си, за да я придружи до пианото в голямата гостна. Ако се бях осмелил да я последвам, щяла да ми подсказе, че е по-уместно да си остана там, където съм — такъв бил планът ѝ, — което обаче, благодарение на моята тактичност, се оказало излишно. Песните, на които толкова много се възхищавах и които така затвърдиха впечатлението ми за младостта на моята възлюблена, били изпълнени от мадам Стефани Лаланд. Лорнетът ми подарил като допълнителен укор към моята слабост, като жило на измамата-епиграма. Самият акт на подаряването трябваше да послужи като възможност да ми се прочете назидателно нравоучение за преструвката. Почти излишно е да добавям, че стъклата на лорнета, който старата дама носеше, са били сменени от самата нея с други, по-подходящи за моята възраст. И, право казано, те ми прилегнаха като по мярка.

Свещеникът, който уж свърза съдбовния възел, се оказа някакъв веселяк, приятел на Толбът, а не духовно лице. При това излезе и отличен кочияш; сменил расото с шуба, той подкара наемния екипаж, който отведе „щастливата новобрачна двойка“ извън града. Толбът се настанил на седалката до него. Двамата нехранимайковци искали „да гледат сеир“ и през полуотворения прозорец на задната стаичка в странноприемницата се заливали от смях и се наслаждавали на *dénoûement*^[27] на драмата. Навярно ще се видя принуден да извикам и двамата на дуел.

Все пак аз *не съм* съпруг на прапрабаба си — съзнанието за това ми доставя неизказано облекчение, — а съм съпруг на мадам Лаланд, на мадам Стефани Лаланд, с която моята добросърдечна стара сродница, освен че ме направи свой единствен наследник, след като умре (ако изобщо някога умре), си направи още и труда да ме ожени. В заключение: завинаги приключих с *billets doux*^[28] и никога вече не ще ме видите без *очила*.

[1] Жан Фроасар (1333?-1400?) — френски историк и поет. — Б.пр. ↑

[2] Условие (лат.). — Б.пр. ↑

[3] Възглавничка за подпълване на рокля. — Б.пр. ↑

[4] Тънка газова материя (фр.). — Б.пр. ↑

- [5] Лековейната тъкан (лат.). — Б.пр. ↑
- [6] Луций Апулей (II в.пр.н.е.) — римски писател и философ, автор на романа „Златното магаре“. — Б.пр. ↑
- [7] Украшение (фр.). — Б.пр. ↑
- [8] Според древногръцката митология *Еребус* е място, потънало във вечен и непрогледен мрак, намиращо се на сред пътя между земята и Хадес (задгробния свят, царството на Плутон). — Б.пр. ↑
- [9] Фанатикът (итал.). — Б.пр. ↑
- [10] Червена звезда от първа величина от съзвездието Сириус. — Б.пр. ↑
- [11] Надолу, Нинон, Нинон. Нинон, надолу, Нинон Де Л'Анкло! (фр.):
Нинон Де Л'Анкло — френска куртизанка от XVII в. — Б.пр. ↑
- [12] Науча (фр.). — Б.пр. ↑
- [13] Немско бяло вино. — Б.пр. ↑
- [14] Предизвикателно (фр.). — Б.пр. ↑
- [15] Наивност (фр.). — Б.пр. ↑
- [16] Забава (фр.). — Б.пр. ↑
- [17] Над моите камъни (итал.). — Б.пр. ↑
- [18] Операта в Неапол. — Б.пр. ↑
- [19] Украшения, муз. термин (итал.). — Б.пр. ↑
- [20] О, не ще постигне разумът човешки радостта, която цяла ме изпълва (итал.). — Б.пр. ↑
- [21] Мария-Фелисите ла Малибран (1808–1836) — знаменита френска певица. — Б.пр. ↑
- [22] И така, приятелю мой! (фр.) — Б.пр. ↑
- [23] Тук: Източите щати. — Б.пр. ↑
- [24] Прекрасната Франция (фр.) — Б.пр. ↑
- [25] Игрива танцова стъпка при характерни танци, която се изпълнява с подскок и шумно прибиране на ходилата. — Б.пр. ↑
- [26] Полу-; почти; лъже- (лат.). — Б.пр. ↑
- [27] Развързката (фр.). — Б.пр. ↑
- [28] Любовните писма (фр.). — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.